

M U N I
M E D

Lékové formy

Aplikační způsoby léčiv

Petra Amchová

MUNI
MED

Lékové formy

Aplikační způsoby léčiv

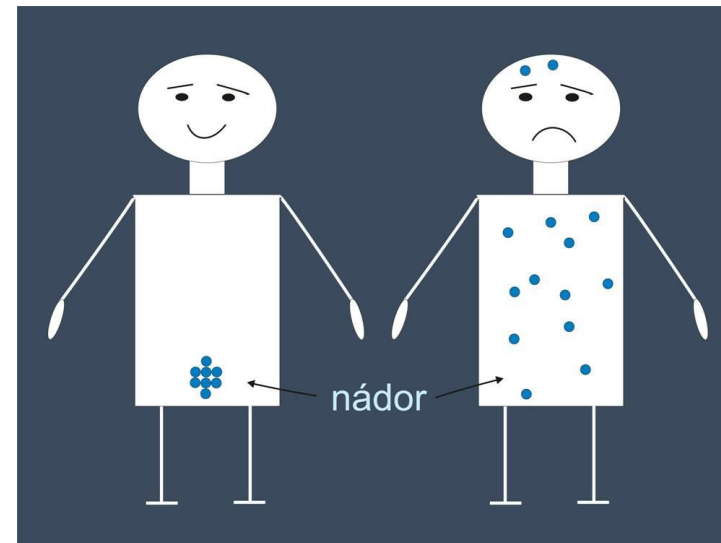
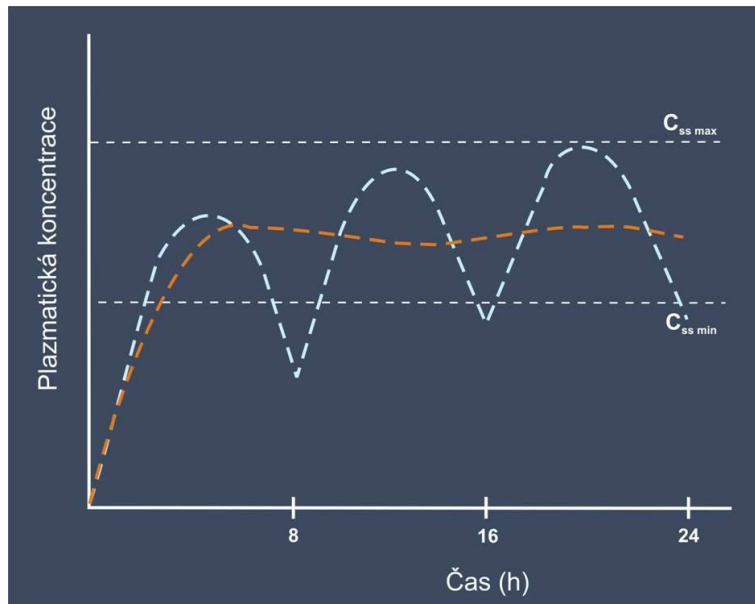
Léková forma

= konečná podoba léčivého přípravku, v níž je podáván pacientovi

- Mast, tableta, čípek, kapky, zásyp, sprej, tobolka...
- Směs **léčivých** (LL) a **pomocných látek** (PL)
- Určuje **tvar** a **vlastnosti** léčivého přípravku
- Přizpůsobena **způsobu aplikace**
- Ovlivňuje **farmakokinetické parametry** léčiva

Generace lékových forem

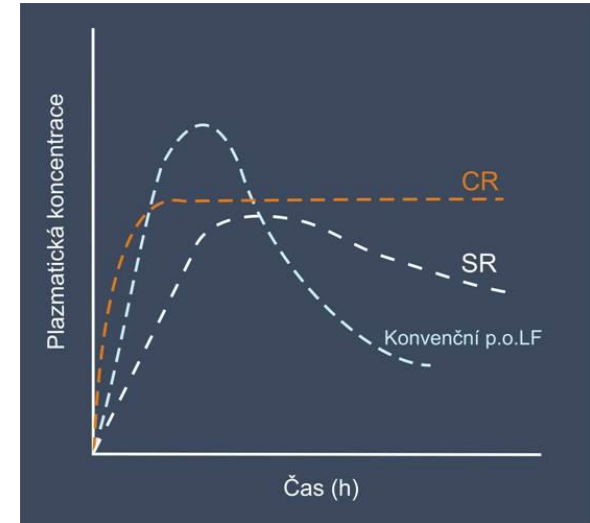
1. generace = klasické lékové formy
2. generace = lékové formy s řízeným uvolňováním
3. generace = lékové formy s řízenou biodistribucí

2. generace

Důvody

- ↓ fluktuace plazmatické koncentrace LL
- ↓ frekvence podávání LL
- ↓ NÚ
- ⇒ ↑ zvýšení compliance pacienta

Sustained / Slow release (SR, RETARD)

- uvolní se potřebná iniciační dávka LL a pak se uvolňuje postupně

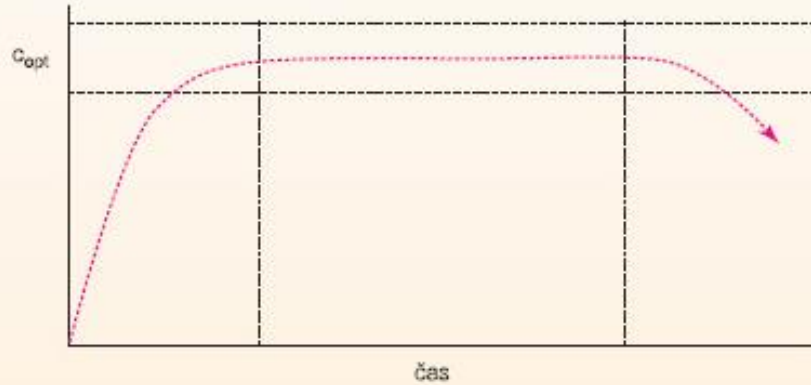
Controlled release (CR)

- LL se uvolňuje podle kinetiky 0. řádu,

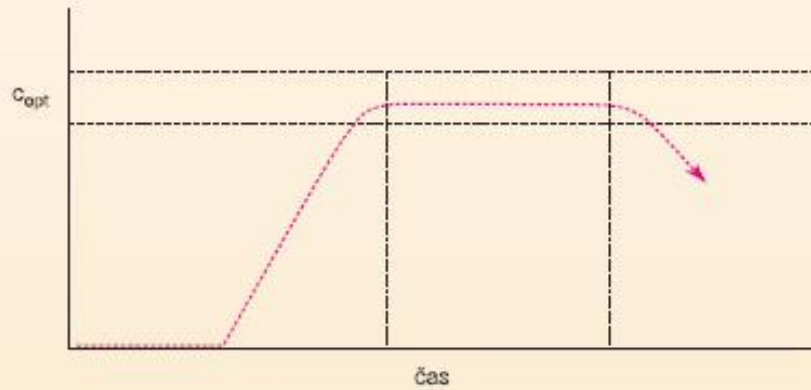
Pulsatile release

- LP s přerušovaným nebo opakovaným uvolňováním LL

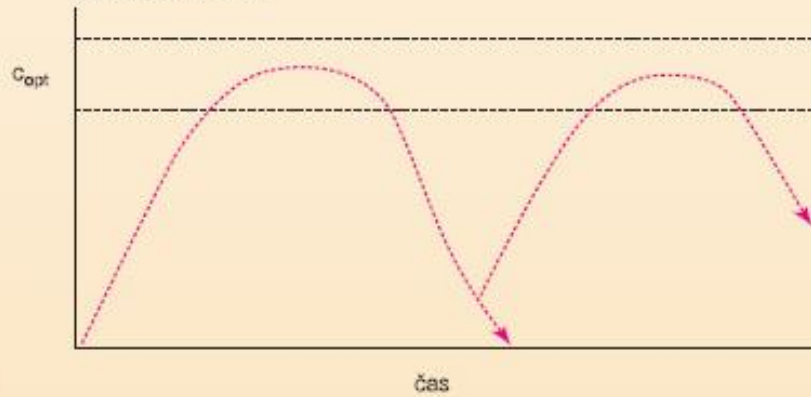
a) prodloužené uvolňování

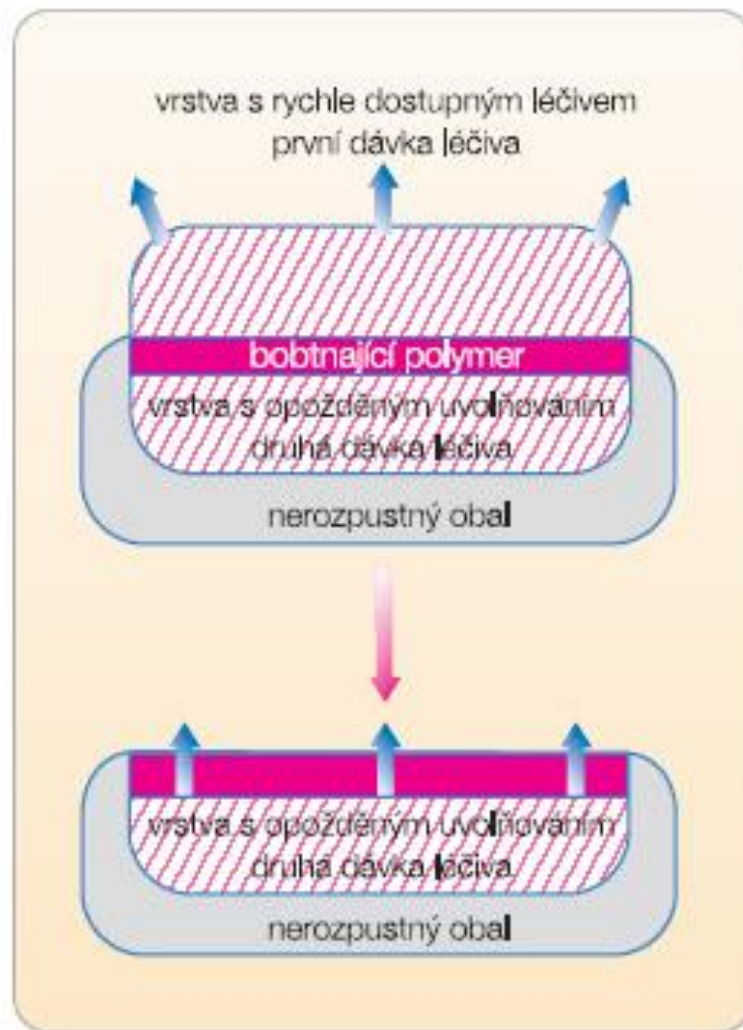
b) zpožděné uvolňování

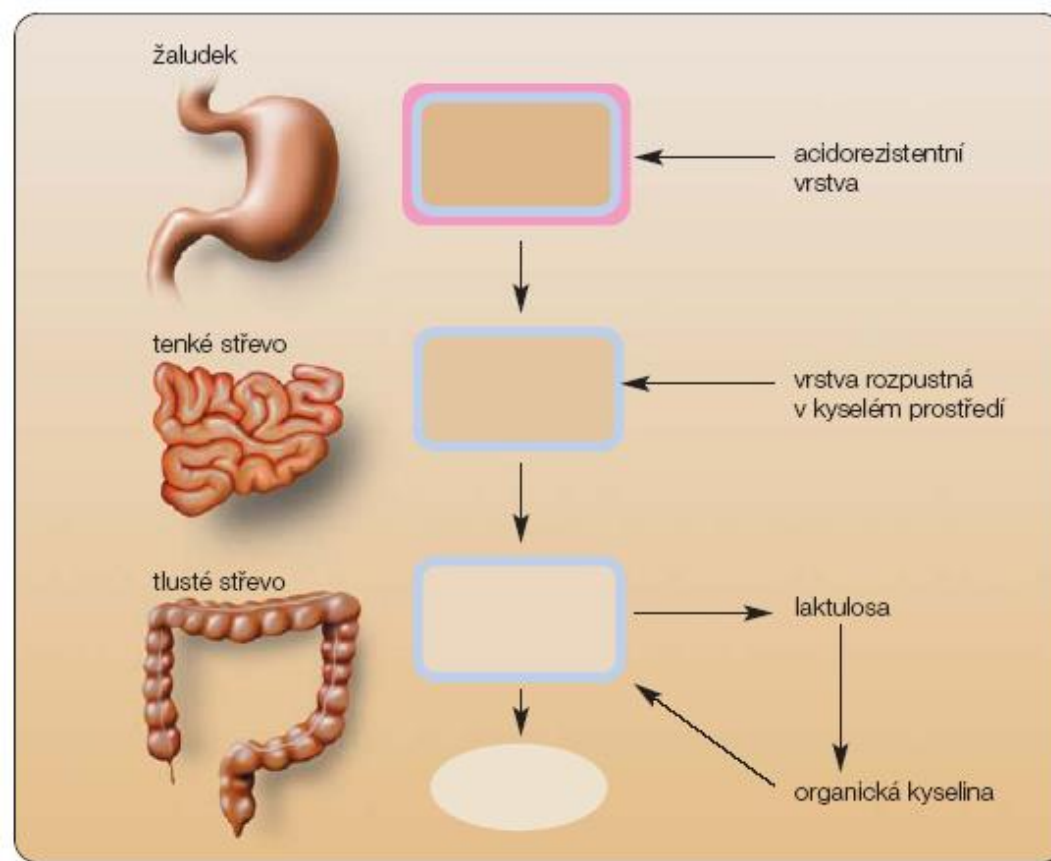
c) pulzní uvolňování

Graf 1 Řízené uvolňování léčiva; c_{opt} – optimální koncentrace léčiva v plazmě.

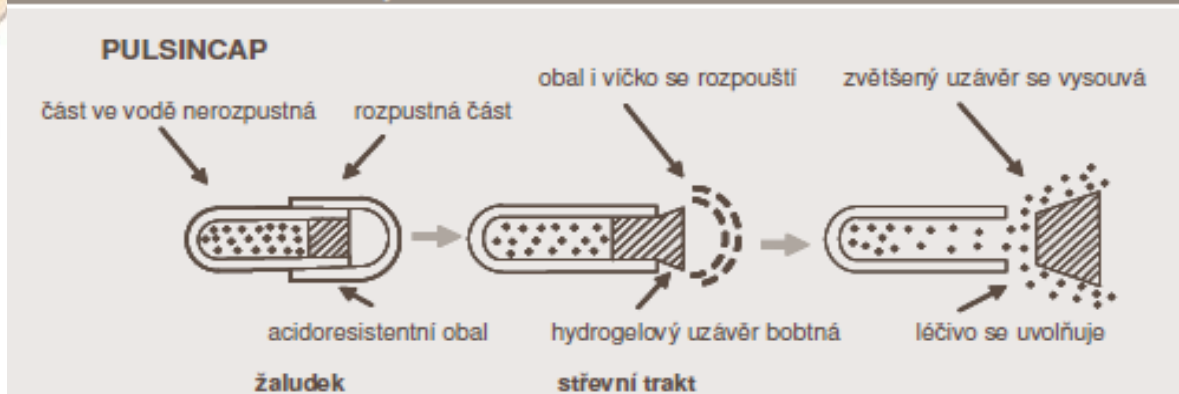

Obr. 4 Matricový systém pro ibuprofen zajišťující pulzní uvolňování a účinek léčiva.

Obr. 5 Systém CODES (Colon-specific Drug Delivery System) navržený pro uvolňování léčiva v kolonu.

Obrázek 2. Schéma funkce systému PULSINCAP

Klasifikace lékových forem

- **Podle konzistence:**

- TEKUTÉ
  - POLOTUHÉ
  - TUHÉ
  - PLYNNÉ
-
- tvarově specifické
- tvarově nespecifické

- **Podle způsobu užití:**

- K vnitřnímu užití (*Ad usum internum*) – Peroralia, Parenteralia
- K jinému užití (*Ad usum alium*) – Ocularia, Nasalia, Inhalanda a další...

Tekuté lékové formy

a) Pro vnitřní užití:

1. Perorální

- roztoky, suspenze, emulze k perorálnímu použití
- perorální tinktury, kapky, sirupy

2. Parenterální

- injekce
- infuze

b) Ad usum alium:

- oční kapky a vody, ušní kapky, nosní kapky
- tekuté přípravky k aplikaci na kůži
- tekuté přípravky k aplikaci na sliznice (výplachy, kloktadla...)

Polotuhé léčivé formy

- Aplikace na kůži nebo na sliznice
- Místní účinek (dermatologika)
- Celkový účinek (TTS)

- Masti
- Krém
- Gely
- Pasty
- Náplasti s léčivými (TTS, Emplastra)

} hydrofilní
hydrofóbní

Tuhé lékové formy

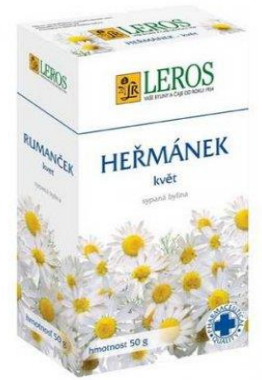
Tvarově specifické:

- Tablety
- Čípky
- Vaginální globule
- Tobolky

Tvarově nespecifické:

- Zásypy (topické prášky)
- Léčivé čaje
- Prášky pro p.o. použití:
  - Klasické
  - Šumivé
  - Zrněné (granuláty)

Tablety a tobolky

Tablety:

- Neobalené
- Obalené
- Enterosolventní
- Šumivé
- Dispergovatelné v ústech
- S řízeným uvolňováním
- Žvýkací
- Vaginální

Tobolky:

- Tvrdé
- Měkké
- Enterosolventní
- S modifikovaným uvolňováním

Plynné lékové formy = aerodisperze

Topické

- ušní, nosní, orální, sublingvální a kožní spreje

Inhalační přípravky

- tekuté (rozprašování tekutin)
- prášky k inhalaci (velikost částic určuje místo vstřebávání)

Pěny

- kožní, rektální, vaginální pěny

Tvorba aerodisperze:

- Mechanickým rozprašovačem (spreje)
- Pomocí stlačeného/zkapalněného plynu (tlakovky)

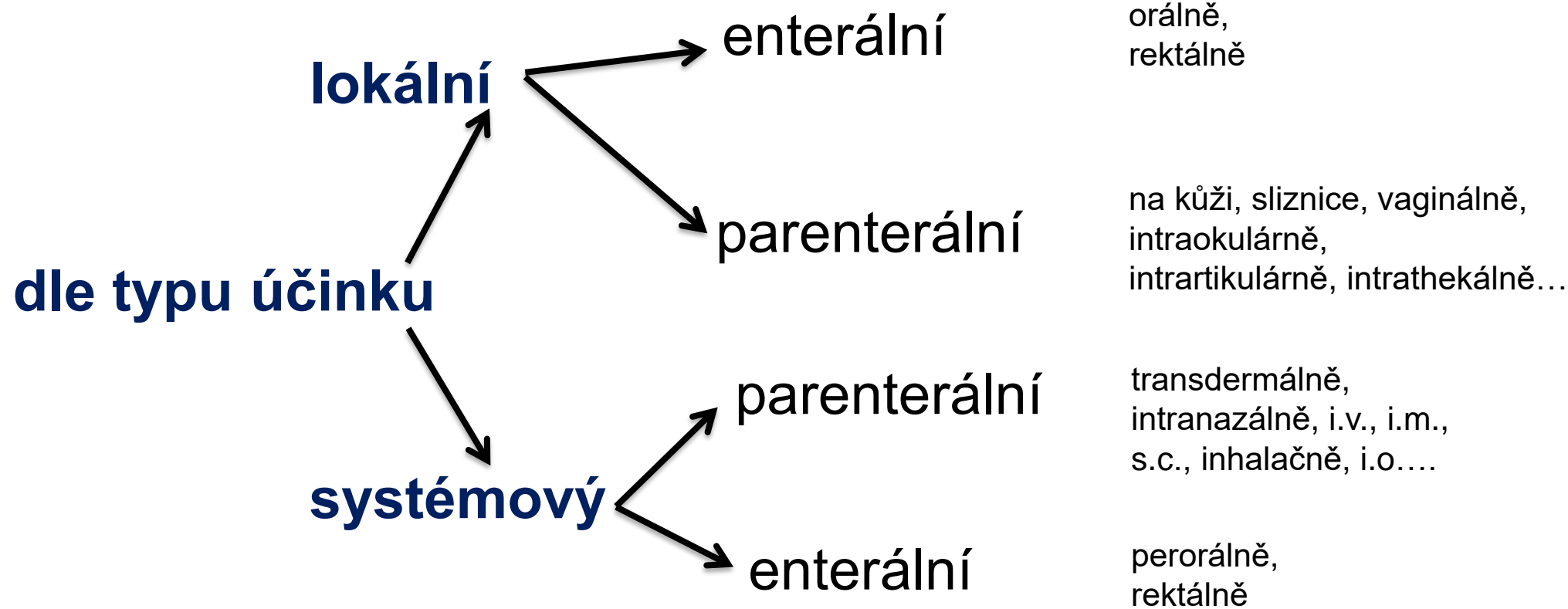

M U N I
M E D

Lékové formy

Aplikační způsoby léčiv

Klasifikace aplikačních způsobů

PARENTERÁLNÍ

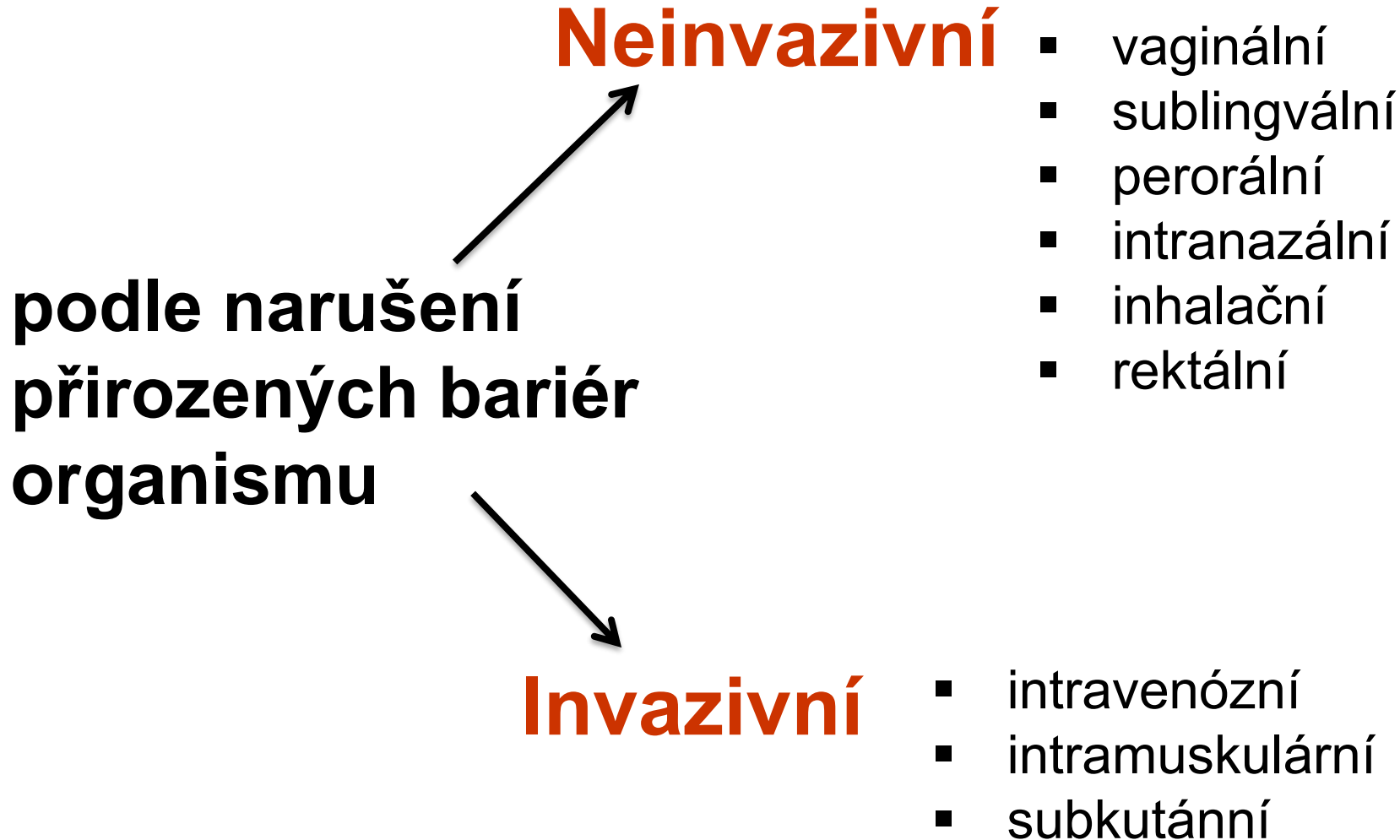

ENTERÁLNÍ

Klasifikace aplikačních způsobů

Otázky na rozloučenou

1. Co je to léková forma?
2. Jaké je základní dělení lékových forem?
3. Může tobolka obsahovat tekutinu? O jakou lékovou formu se jedná?
4. Co znamená pojem „potahovaná tableta“? Co znamená pojem „retardovaná tableta“?

Otázky na rozloučenou

5. Je možné injekční roztok podat perorálně?
6. Je možné perorální roztok podat i.v.?

Otázky na rozloučenou

7. Co je to cesta podání?
8. Co znamená pojem enterální podání?
9. Co znamená pojem parenterální podání?
10. Je možné po enterálním podání dosáhnout lokálního efektu?
11. Je možné po topickém podání masti dosáhnout systémového efektu?